

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა (გზშ) და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების (სგშ) სისტემები

ისტორია & დასაბუთება
ესპოს კონვენცია და მისი ოქმი სგშ-ს შესახებ

2015 წლის 11 დეკემბერი / კახეთი, საქართველო

UNECE

შინაარსი

- გარემოს დაცვისა და გარემოსდაცვითი შეფასების დასაბამი და ისტორიული განვითარება
- ესპოს კონვენცია
- ოქმი სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ (ვიდეო)
- უმოქმედობის ფასი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

პირველი სასამართლო საქმეები

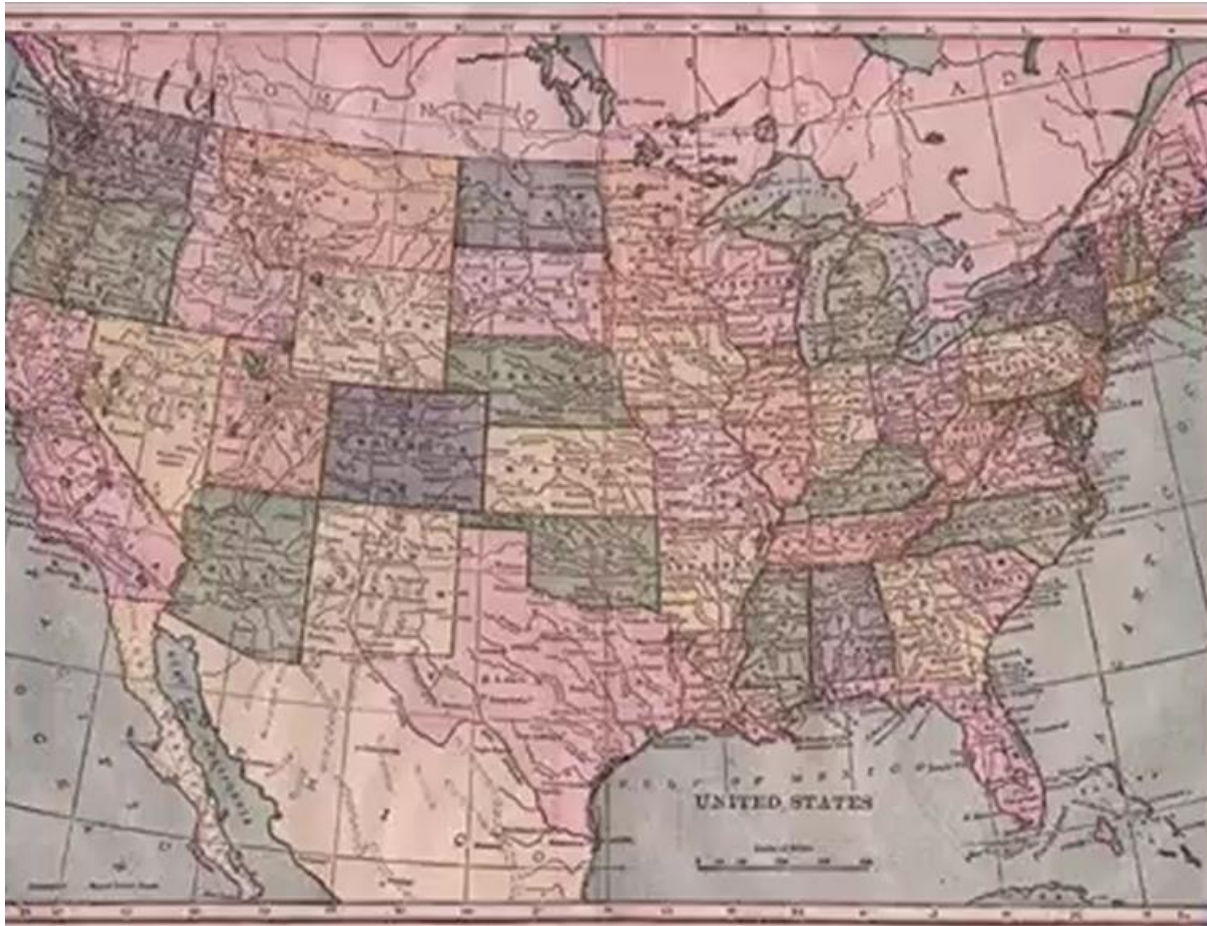
გარემოსდაცვით დავებზე უფლების ბოროტად გამოყენების (შიკანა) სამართლის გავრცელება

სპილენძის საბადოები და ჰაერის დაბინძურება აპალაჩის მთებში

- მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ (Madison vs. Ducktown Sulphur) ტენესი, 1904)
- ჯორჯია ტენესის სპილენძის წინააღმდეგ (Georgia vs. Tennessee Copper (აშშ, 1907)

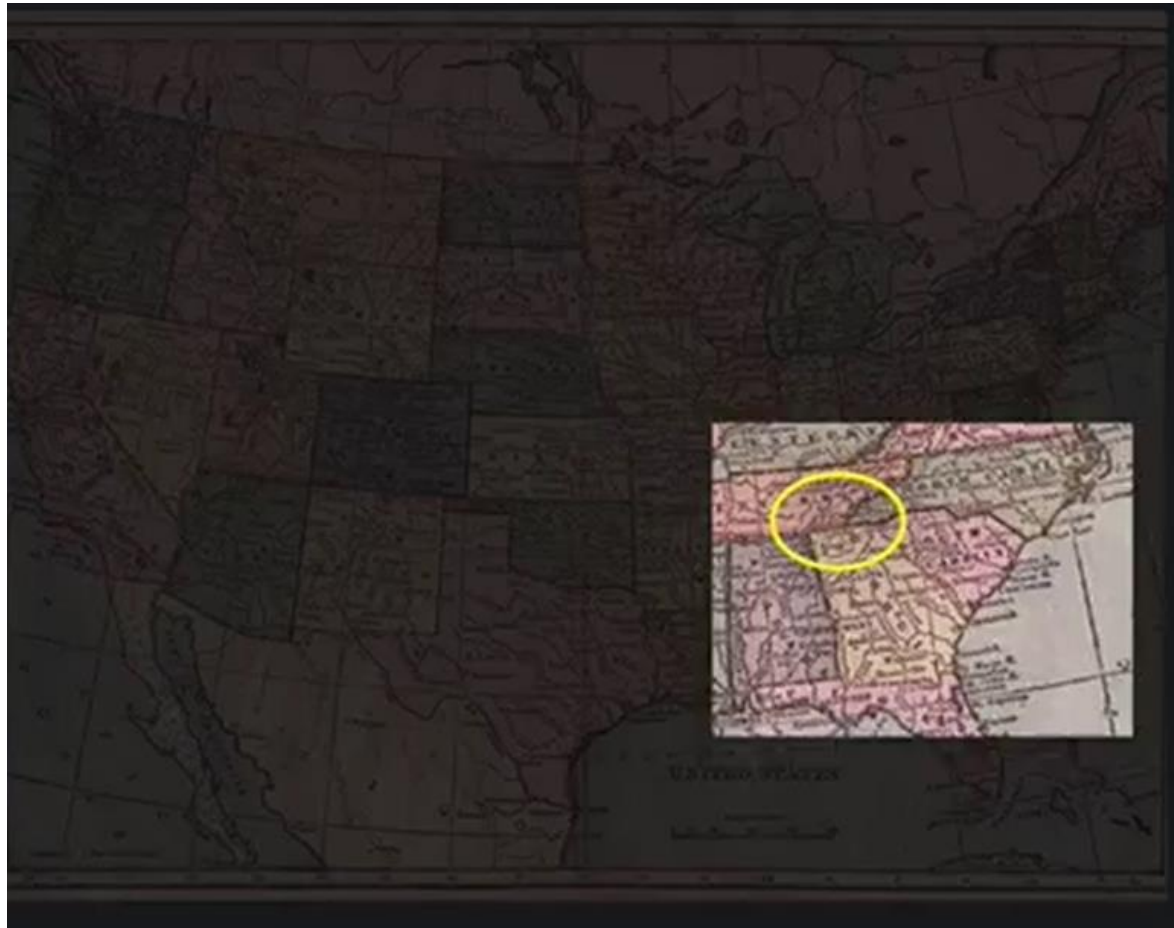
გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904))

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

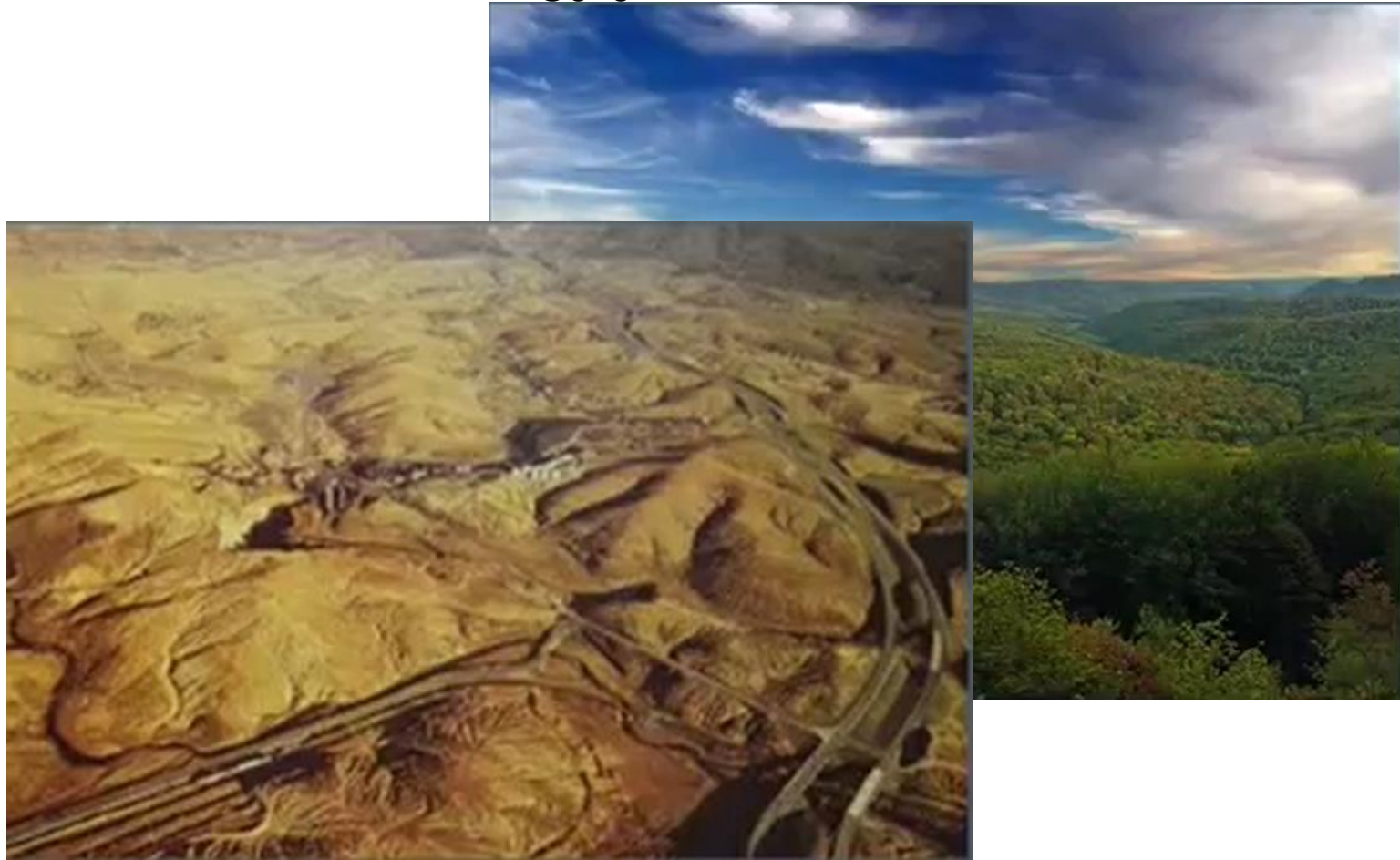
მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

მედისონი დაქთაუნ სულფურის წინააღმდეგ
(Madison vs. Ducktown Sulphur (ტენესი. 1904)

- სასამართლომ მიიჩნია, რომ დაბინძურება კერძო უფლების ბოროტად გამოყენებაა (შიკანა)
- მომჩივანებმა (ხალხმა) სთხოვა სასამართლოს, შეეჩერებინა დაბინძურება
- სასამართლომ მიიღო ქონების დაზიანებისათვის ფულადი კომპენსაციის დაკისრების გადაწყვეტილება

??? ფული სიცოცხლის
ხარისხის წინააღმდეგ???

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

ფული რამეს გამოასწორებს?

- „გარე ფაქტორები“
- „გარე ფაქტორების გაშინაგანება“
- „ფასის „სწორად განსაზღვრა“
- კიდევ ვინ/რა დაზიანდა?
- რა ფასი უნდა დაედოს დაზიანებას?

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

ჯორჯია ტენესის სპილენძის წინააღმდეგ
(Georgia vs. Tennessee Copper (აშშ, 1907))

ეფუძნება პროფ. დონ ჰორნშტაინის პრეზენტაციას, სამართლის სკოლა, ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტი

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

ჯორჯია ტენესის სპილენძის წინააღმდეგ
(Georgia vs. Tennessee Copper (აშშ, 1907))

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

ჯორჯია ტენესის სპილენძის წინააღმდეგ
(Georgia vs. Tennessee Copper (აშშ, 1907))

– დაბინძურება კერძო უფლების დარღვევაა

– თუ ჯორჯიის შტატს ამკრძალავი ნორმის გამოყენება უნდა, სასამართლოს არ აქვს აღნიშნულზე ნებართვის გაცემის გარდა სხვა ალტერნატივა

‘ სუვერენულ შტატს აქვს სრული უფლება მოითხოვოს, რომ ჰაერი მისი ტერიტორიის თავზე მნიშვნელოვნად არ დაბინძურდეს გოგირდის მჟავის აირებით ... რომ ტყეები კიდევ უფრო არ განადგურდეს

ჰაერის დაბინძურებას ვერ გამოისყიდი

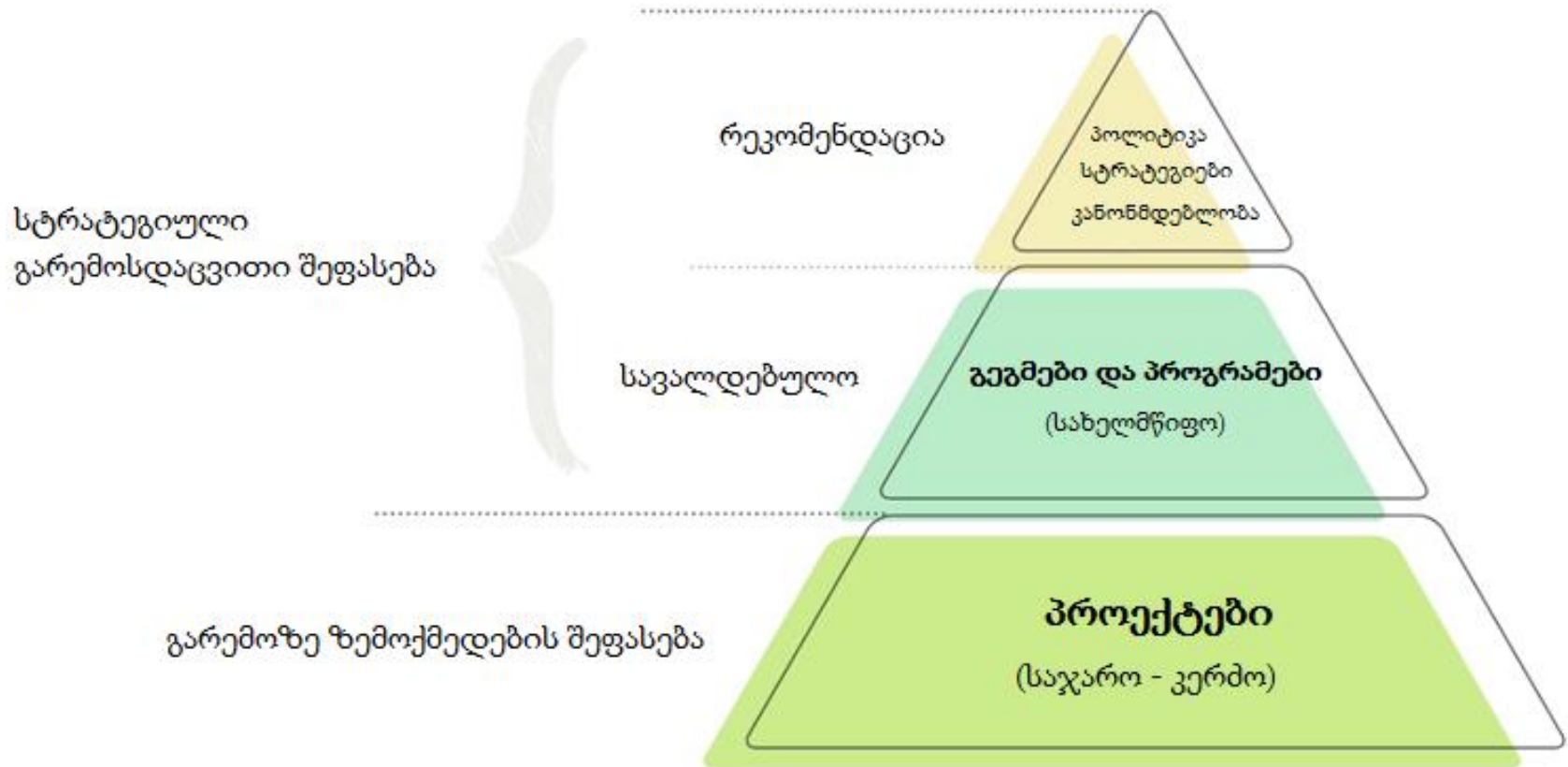
სუვერენული შტატის საკუთარი ხალხის, ტერიტორიისა და გარემოს დაცვა სუვერენული შტატის ფუნქციასა და პრეროგატივას წარმოადგენს

გზშ-სა და სგშ-ს ისტორიული განვითარება

შემდეგი საქმეები და საერთაშორისო ვალდებულებები

- ტრეილ სმელტერის ატრიბუცია (The Trail Smelter attribution)
(აშშ კანადას წინააღმდეგ, 1941)
- სტოკჰოლმის დეკლარაცია, 21-ე პრინციპი (1972)
- Gabcikovo – Nadymaros (სლოვაკეთი უნგრეთის წინააღმდეგ, 1997)
- ქალაქის გადამამუშავებელი ქარხანა
(ურუგვაი არგენტინას წინააღმდეგ, 2010)
- რიოს დეკლარაცია (1992)
- გაერთიანებული ერების ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE)
ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების
შესახებ კონვენცია

გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემების შემუშავება

გზშ-სა და სგშ-სთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ისტორიული განვითარების გზა

1969 - აშშ-ს გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ეროვნული აქტი

- ვრცელდება გეგმებზე, პროგრამებზე, პოლიტიკაზე, საკანონმდებლო წინადადებებზე, პროექტებზე

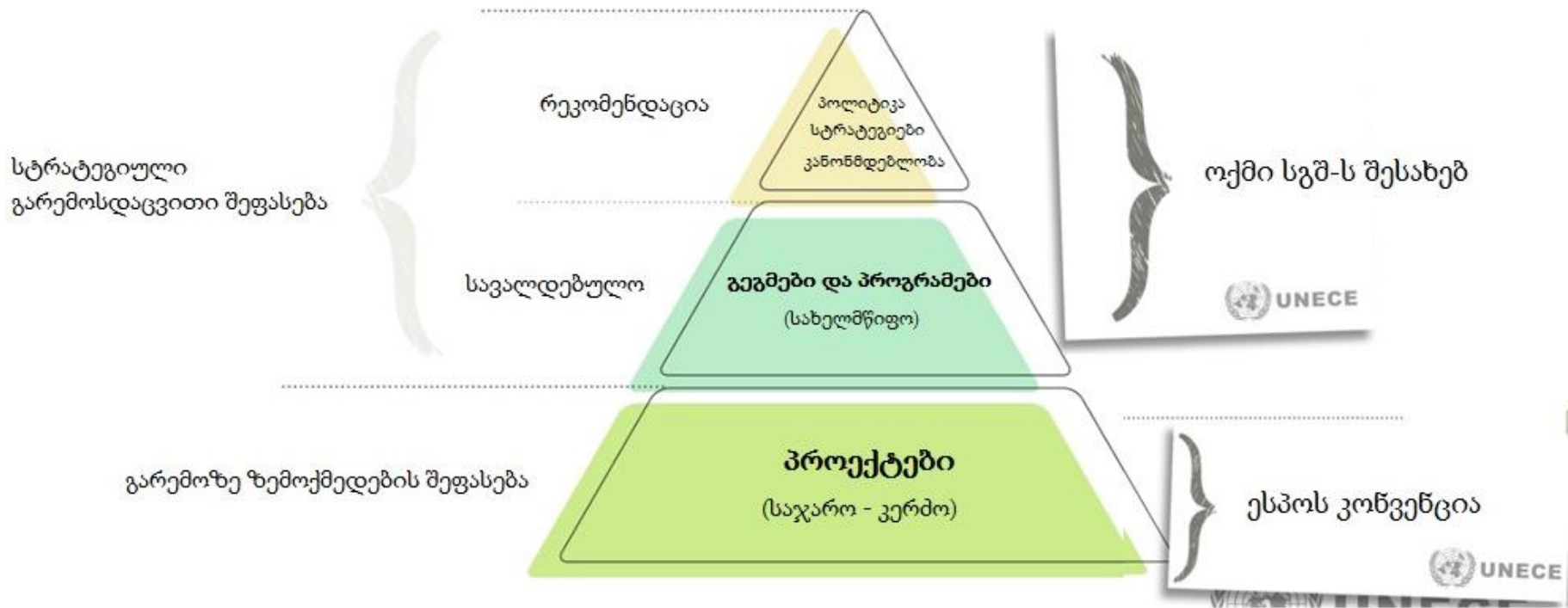
ევროკავშირის შესაბამისი კანონმდებლობა

- 1982 - სევესოს დირექტივა (შესწორებებით)
- 1985 - გზშ-ს დირექტივა (ზეგავლენა პროექტებზე)
- 1991 - ესპოს კონვენცია (ტრანსსასაზღვრო, პროექტები)
- 1992 - ბიომრავალფეროვნებისა და ჰაბიტატების დირექტივა (ზეგავლენა გეგმებზე, პროგრამებზე & დაცული ჰაბიტატების პროექტებზე - ნატურა 2000-ის საიტები)
- 1992 - კონვენცია საწარმოო შემთხვევების ტრანსსასაზღვრო ზეგავლენის შესახებ
- 1998 - ორჰუსის კონვენცია
- 2001 - სგშ-ს დირექტივა - ზეგავლენა გეგმებსა & პროგრამებზე
- 2003 - დირექტივა საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ
- 2003 - ოქმი სგშ-ს შესახებ - ზეგავლენა გეგმებსა & პროგრამებზე (ტრანსსასაზღვროს ჩათვლით)

დღეს

- შემუშავებულია ეროვნული გარემოსდაცვითი ჩარჩოები
- შემუშავების დღიდან კონვენცია უამრავჯერ იქნა წარმატებით გამოყენებული
- ოქმთან დაკავშირებული გამოცდილება ჯერ-ჯერობით მწირია, თუმცა ვითარდება

EIA and SEA international agreements

უმოქმედობის ფასი

არალის ზღვა 1989 წელს (მარცხნივ) და დღეს (მარჯვნივ)

გმადლობთ ყურადღებისათვის